

ГАЗЕТА
ВETERANІВ ВІЙНИ

Третій Тост

2023 рік • ВЕРЕСЕНЬ • № 17-18 (737–738)

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ Про День танкових військ

Ушановуючи мужність та героїзм воїнів-танкістів, виявлені в боротьбі за свободу, незалежність та територіальну цілісність України, а також з метою започаткування нових військових традицій **постановляю:**

1. Установити в Україні День танкових військ, який відзначати щороку 14 вересня.
2. Визнати таким, що втратив чинність, Указ Президента України від 29 серпня 1997 року № 922/97 «Про День танкістів».
3. Цей Указ набирає чинності з дня його опублікування.

Президент України В. ЗЕЛЕНСЬКИЙ.

№574/2023, 9 вересня 2023 року.

ЯКИМ МАЄ БУТИ НОВИЙ ЗАКОН ПРО ВETERANСЬКУ ПОЛІТИКУ

У ВЕРХОВНІЙ РАДІ розробили новий законопроект про соціальну підтримку ветеранів. У чому його суть і чому державі важливо змінити підхід у цій сфері? Про це на 2-й стор. розмірковує народний депутат України, голова Комітету з питань соціалістики та захисту прав ветеранів Галина Третьякова.

ПОТРІБНА ПОТУЖНА СИСТЕМА ПРАВОЗАХИСТУ ВОЇНІВ У САМОМУ СЕКТОРІ ОБОРОНИ Звернення Президента України

**БАЖАЮ ЗДОРОВ'Я, ШАНОВНІ
УКРАЇНЦІ, УКРАЇНКИ!**

Кілька головних речей за цей день.

Вперше саме сьогодні наша держава відзначила день танкістів. Раніше була ще радянська дата професійного дня танкових військ. І зараз є не просто мотив дати саме український сенс усім таким дням, не просто бажання наших людей, але й той конкретний результат українських воїнів, який варто вшанувати на рівні всієї держави.

Відзначив наших воїнів-танкістів державними нагородами. Солдатів, сержантів, офіцерів. Наших найхоробріших воїнів! Орденами Богдана Хмельницького, орденами «За мужність», медаллю «За військову службу Україні». Двоє воїнів – сержант Владислав Сімак і старший сержант Олег Паламарчук – отримали «Хрести бойових заслуг» за свою відвагу та результативність. Я дякую вам, хлопці! Дякую всім українським танкістам! І дуже важливо, що наші танкові війська постійно прогресують – навчаються й застосовують у бою все більш передові й сучасні танки. Будуть і «абрамси» під українськими знаменами – постійно додаємо сили нашим воїнам.

Провів нараду з міністром оборони України, обговорили деякі ключові речі. Ті рішення, яких усе наше суспільство загалом та українські воїни зокрема очікують від Міністерства оборони. Міністр їх представить, коли всі деталі будуть опрацьовані. Сьогодні ж відзначу спільну роботу Рустема Умерова з уповноваженим Вер-

ховної Ради з прав людини Дмитром Лубінцем щодо такої нової інституції, як військовий омбудсмен. Це справді потрібно. Потрібно, щоб була потужна система правозахисту воїнів у самому секторі оборони.

Зустрівся сьогодні з представниками української єврейської громади – рабинами з різних міст України, з нашими воїнами. Дуже тепла зустріч напередодні свята Рош га-Шана. Важливо, що всі спільноти України об'єднані метою захисту України, нормального життя для всіх наших людей. Відзначив воїнів державними нагородами – орденами «За мужність». Подякував представникам релігійних організацій за те, що вони тут, в Україні, підтримують людей, підтримують державу й усьому світу – усій єврейській громаді світу – розповідають правду про агресію й терор Росії.

Хороший результат є сьогодні у нашій співпраці з Міжнародним кримінальним судом. Результат, який точно наближає відповідаль-

ність за російські злочини війни. В Україні запрацював польовий офіс Міжнародного кримінального суду, і це найбільше представництво суду за межами Гааги. І дуже добре, що є повна та злагоджена співпраця між Офісом Генерального прокурора, всіма українськими правоохоронними інституціями та Міжнародним кримінальним судом. Саме така співпраця допомагає нам наближати момент відновлення справедливості для України й усіх наших людей, які постраждали від цієї війни, – момент законних і заслужених вироку для російських злочинців.

Ще одне. Є за що окремо відзначити Службу безпеки України – увесь склад Служби й наші Військово-Морські сили. Я дякую вам за цей сьогоднішній триумф – знищено систему ППО окупантів на землі нашого Криму. Дуже вагомо, молодці! Слава всім, хто б'ється заради України! І дякую всім, хто допомагає!

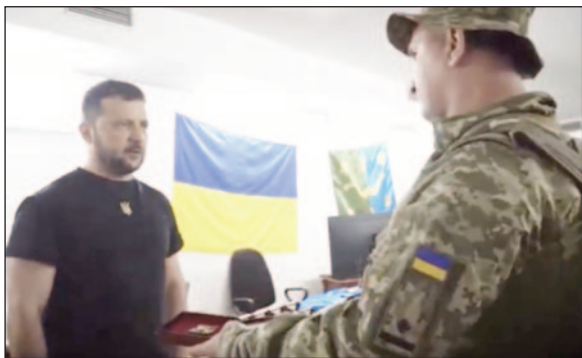
Слава Україні!

14 вересня 2023 року.

Вітаємо!

ВИСОКА БОЙОВА НАГОРОДА

Відповідно до Указу Президента України від 14 серпня № 486/2023 за виняткову мужність і відвагу, проявлені в боях з російським агресором, орденом Богдана Хмельницького II ступеня відзначено нашого бойового побратима з Тернополья, заступника командира механізованого батальйону в/ч А7013 майора Михальчука Тараса Григоровича.

НЕЩОДАВНО під час робочої поїздки на Запорізький напрямку фронту Президент України Володимир Зеленський особисто вручив високу бойову нагороду мужньому офіцеру.

До початку війни Тарас разом із сім'єю проживав в Іспанії, але з початком широ-

комасштабного вторгнення російського агресора повернувся в Україну і добровольцем пішов на фронт захищати рідну країну. Бойовий досвід, набутий в Афганістані, офіцер вміло передає підлеглим, показуючи зразки особистої мужності та відваги.

Майор Тарас Ми-

хальчук – кавалер двох орденів Богдана Хмельницького та медалі «За бойові заслуги».

Правління Тернопільської обласної Спільноти ветеранів Афганістану щиро вітає бойового побратима з отриманням високої державної бойової нагороди та бажає йому міцного здоров'я, бойової наснаги і якнайшкорошнього повернення додому з Перемогою!

**Василь КОГУТ,
перший заступник
голови Тернопільської
обласної організації
УСВА.**

ВДВІЧІ ЗБІЛЬШИТЬСЯ ФІНАНСУВАННЯ ВETERANСЬКОЇ ПОЛІТИКИ

ПІДТРИМКА ветеранів війни є одним з ключових пріоритетів уряду наступного року. «Видатки за цією програмою збільшимо вдвічі – з 6,8 млрд грн у 2023 році до 14,3 млрд грн у наступному», – повідомив Прем'єр-міністр України Денис Шмигаль.

Міністр фінансів Сергій Марченко зазначив, що проект закону про Державний бюджет України на 2024 рік враховує основні орієнтири майбутньої Української доктрини Президента України.

«Підтримка ветеранів – окремий пріоритет держбюджету. Переформатовані підходи до ветеранської політики передбачають збільшення фінансування для ветеранів вдвічі, до 14,3 млрд грн. Обов'язок держави – підтримати тих, хто захищає незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України, зокрема шляхом забезпечення житлом і підтримки ветеранського підприємництва», – наголосив Сергій Марченко.

«Завдяки спільній та

Кабінет Міністрів України затвердив проект Державного бюджету на 2024 рік, в якому передбачає збільшення вдвічі видатків на підтримку ветеранів війни та членів їхніх сімей.

продуктивній роботі Офісу Президента України, Кабінету Міністрів України, Мінветеранів, Міністерства фінансів, нам вдалося передбачити у проекті Державного бюджету на 2024 рік збільшення вдвічі видатків для Захисників і Захисниць. Ці показники впевнено наближаються до реального рівня потреб. Сподіваюсь на повну підтримку Верховної Ради проекту Державного бюджету на 2024 рік», – зазначила міністр у справах ветеранів Юлія Лапутіна.

Зокрема, у затверженому проекті закладено 2,69 млрд грн субвенції місцевим бюджетам на впровадження інституту помічника ветерана. Цей проект Мінветеранів (у межах системи переходу від військової служби до цивільного життя) розпочався у липні цього року в пілотних чотирьох регіонах, а з 2024 року масштабува-

тиметься на всі області України (крім територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих рф). Передбачається, що послуги з підтримки ветеранів і членів їхніх сімей надаватимуться орієнтовно до 15 тисяч помічників ветерана.

Також передбачено 2,5 млрд грн на виконання програм Мінветеранів з надання послуг із психологічної реабілітації, професійної адаптації, рекреації ветеранів, членів їхніх сімей і родин полеглих воїнів, а також розвитку адаптивних видів спорту.

Крім того, 247 млн грн передбачено на реалізацію програм підтримки ветеранів Державною установою «Український ветеранський фонд», що діє при Мінветеранів. 515 млн грн передбачено на будівництво і утримання Національного військового меморіального кладовища.

Волинська обласна організація Української Спілки ветеранів Афганістану 2014 року створила волонтерську групу, яка більше дев'яти років займається підтримкою Збройних Сил України. В АТО, ООС і зараз на фронт «афганці» доставляють все необхідне, що потребують наші військові.

ПРАЦЮЄМО НА ПЕРЕМОГУ

З ПОЧАТКУ повномасштабного вторгнення росії в Україну волонтерську групу очолює ветеран війни в Афганістані Олександр Сладковський. За цей період волонтери ВОО УСВА організували і здійснили 61 поїздку на передові позиції ЗСУ. Доставлено і передано 71 транспортний засіб, 24 відремонтовано, забезпечено запасними частинами до техніки. Постачали у військові частини продукти харчування, засоби гігієни та медицини, плівку і скоби для будівництва

бліндажів, пічки для обігріву та інше обладнання і матеріали.

Велику увагу приділяємо забезпеченню підрозділів, де проходять службу багато ветеранів війни в Афганістані з Волині.

Працювали. Працюємо. І будемо працювати на Перемогу!

Слава Україні! Героям слава!

Григорій ПАВЛОВИЧ,
голова ВОО УСВА.

Точка зору

ЯКИМ МАЄ БУТИ НОВИЙ ЗАКОН ПРО ВЕТЕРАНСЬКУ ПОЛІТИКУ

Сьогодні наші військові боронять нас, ризикуючи власним життям і здоров'ям. Тому важливо справедливо надати їм ефективну державну підтримку, коли вони її потребують. На жаль, поточне законодавство щодо ветеранської політики не дає можливості державі цього зробити.

ЧИННИЙ основний закон, що регулює ветеранські відносини – це Закон «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту». Ухвалений ще у 1993 році, він розроблявся під потреби ветеранів Другої світової війни, воїнів-інтернаціоналістів, «афганців» й готувався у «голодні» 1990-ті, коли єдине, що могла зробити держава – це дозволити комусь за щось не платити.

На сьогоднішній значній кількості з цих людей вже 75+ років. З 2014 року з початку вторгнення російської федерації в Україну в нашій країні налічувалося близько 400 тис. ветеранів, з яких понад 80 тис. – ветерани Другої світової війни, близько 70 тис. – воїни-інтернаціоналісти, близько 12 тис. – «афганці».

Наші ж нинішні ветерани мають інший вік (це здебільшого молоді люди віком до 30, 40, інколи – до 50 років). А відтак – мають й принципово інші потреби, ніж ті ветерани, для яких писався чинний закон.

Після повернення з фронту більшість з них потрібна не-«спокійна» пенсія, а підтримка у поверненні до повноцінного економічно незалежного цивільного життя.

Крім того, кожен з наших нинішніх ветеранів повертається (чи буде повертатися з фронту) зі своїми персональними проблемами й життєвою ситуацією. Хтось має сім'ю, житло і збережене робоче місце, але на війні був поранений, отримав інвалідність і йому передусім потрібна допомога в фізичній, психологічній реабілітації; в сучасному протезуванні і адаптації житла і робочого місця до нових фізичних умов.

Хтось – навпаки, збереже здоров'я, але не матиме роботи, а в когось на тимчасово окупованій території залишилася зруйнована житло, йому потрібна буде допомога у тому, аби знайти роботу чи пройти перекваліфікацію.

Але чинний закон не дає можливості надати нашим нинішнім ветеранам ту підтримку, яку вони потребують. Адже все, що пропонує цей закон ветеранам – лише набір різноманітних пільг, але більшість з яких або морально застаріла (як пільга на позачергове встановлення стаціонарного телефону), або ж фінансово не забезпечені і не працюють.

Наприклад, сумнозвісні пільги на проїзд ветеранів у міському чи міжміському транспорті. Всі знають, як часто українські перевізники відмовляють ветеранам у проїзді, бо в міс-

цевих бюджетів немає достатньо коштів, аби оплачувати пільговий проїзд для всіх.

Право на пільговий проїзд мають не лише ветерани, але й всі пенсіонери, особи з інвалідністю, чорнобильці і багато інших категорій громадян. Разом – 10,7 млн осіб. Виходить, що замість «подяки» для ветеранів ця пільга стає скоріше приводом для зневаги.

Так само чинне законодавство не дозволяє забезпечити ефективну систему надання статусу УБД, оскільки процедура надання цього статусу прив'язана до отримання купи паперових довідок у розрізних комісії при різних міністерствах.

Зрештою, сьогодні в законі рівень підтримки ветеранів майже не відрізняється для людини, яка тривалий час служила на передовій, та для того, хто колись був у відрядженні на фронті день-два і міг навіть не брати участь безпосередньо у бойових діях.

Це не тільки робить «зрівнялівку» у визнанні статусу чи бойових заслуг ветерана, але й унеможливує ефективну систему соціальної підтримки ветеранів.

Оцінку чинному закону дає саме суспільство і нинішні ветерани. Сьогодні всі говорять про те, як складно отримати статус УБД; про те, що пільги не працюють; що житлові черги, передбачені в законодавстві, морально застаріли.

Військовослужбовці місяцями очікують надання їм статусу УБД, не можуть отримати якісну реабілітацію. Не можуть зрозуміти, до кого йти, коли їм потрібна підтримка.

При цьому ми не можемо просто скасувати чи суттєво переписати чинний закон «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», адже до пільг, передбачених у ньому, вже звикли більш як 400 тис. ветеранів, які отримали статус з 2014 року.

Крім того, будь-який перегляд за-

конодавства в соціальній сфері традиційно приводить нас в ту саму точку: зміни до нього зрештою скасовуються Конституційним судом (і це питання для окремої складної дискусії із суспільством).

Тому критично важливим завданням для нас, як для країни, є не просто технічно поправити окремі норми чинного законодавства для ветеранів, а напрацювати системні зміни до законодавства, які комплексно будуть вирішувати зазначені проблеми.

Проблема вже не просто нагальна, а наболіла. Російська агресія проти України триває вже десять років. Але нового, якісного законопроекту, який би закладав новий, адресний підхід до потреб ветеранів, до цього часу так ніхто і не запропонував.

Саме тому днями група народних депутатів України розробила проект закону «Про внесення змін до ЗУ «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» щодо впорядкування процедури надання статусів (іх категорій) ветеранам» (реєстр.№ 9637 від 21.08.23).

Що робить цей законопроект?

1. Забезпечує часткову автоматизацію надання статусу учасника бойових дій (УБД). Не військовослужбовці і не ветерани мають збирати довідки, а вся інформація, необхідна для призначення статусів, має бути отримана з державних реєстрів.

2. Визначає новий статус для нової генерації ветеранів – Захисників і Захисниць. Це є дуже важливим для того, щоб на законодавчому рівні надати нашим нинішнім ветеранам актуальний пакет підтримки від держави, не скасовуючи при цьому вже звичайний закон для тих ветеранів, яким сьогодні 80+.

При цьому, проект закону дає можливість кожному ветерану російсько-української війни обирати, який статус він хоче мати – УБД чи Захис-

ників і Захисниць (і відповідно, на яке законодавство щодо соціальної підтримки мати право).

3. Передбачає, що підтримка нової генерації ветеранів (Захисників і Захисниць) має залежати від потреб конкретного ветерана та його родини. І полягати не тільки в наданні пільг, але в значно ширшому обсязі дієвих програм з боку держави за багатьма напрямками: фізична реабілітація і протезування; допомога в пошуку роботи, програми перенавчання; пільгові іпотечні кредити для придбання житла; психологічна підтримка ветерана та його родини; допомога в адаптації в громаді, на новому робочому місці (якщо ветеран отримав інвалідність) тощо.

4. Виходить з принципу, що ми, як держава і як суспільство, не маємо права пообіцяти ветеранам те, що потім не зможемо реалізувати чи фінансово реалізувати.

5. Пропонує визнати, що для нас важливий внесок абсолютно кожного ветерана у захист територіальної цілісності нашої країни незалежно від того, чи він був на передовій один день, чи рік.

Однак з точки зору справедливості не можна застосовувати рівнозначну підтримку для всіх ветеранів з боку держави, державна підтримка має надаватися в залежності від внеску кожного військовослужбовця,

СПРОЩЕНО ПОРЯДОК ДОКУМЕНТООБІГУ

Затверджено порядок електронного документообігу, який спростить взаємодію між усіма суб'єктами системи, що працюють з військовослужбовцями в рамках військово-лікарської комісії, включаючи військові частини, центри комплектування та медичні заклади.

КАБІНЕТ Міністрів України затвердив Порядок здійснення обміну медичними та іншими документами військовослужбовців між військовими частинами, закладами охорони здоров'я, територіальними центрами комплектування та соціальної підтримки. До сьогоднішнього часу всі документи, пов'язані з проходженням ВЛК, а також оформленням відпусток для продовження лікування чи звільнення військовослужбовця передавалися в паперовому вигляді, що суттєво ускладнювало зазначені процеси й створювало додаткові навантаження і незручності для військовослужбовця.

Такий підхід звільняє військовослужбовців від ролі «кур'єра», а замість цього надає можливість швидко отримати документи, необхідні для проходження огляду та реалізації рішень ВЛК.

Зазначені інституції зможуть надсилати та отримувати наступні документи в електронній формі:

- іменні списки військовослужбовців, які перебувають на лікуванні в закладах охорони здоров'я;
- постанови військово-лікарської комісії у вигляді свідоцтва про хворобу або довідки ВЛК;
- довідки про обставини травми (поранення, контузії, каліцтва);
- виписки з медичної карти амбулаторного та стаціонарного хворого;
- рапорти військовослужбовців про надання їм відпустки для лікування або звільнення з військової служби за станом здоров'я.

• витяги з наказів військової частини. Для цього на виконання постанови уряду впроваджується відповідне технічне рішення.

а потім – ветерана, у захист незалежності й територіальної цілісності нашої країни, і звичайно, залежно від потреб самого ветерана.

Саме такий пакетний підхід до підтримки своїх ветеранів практикують розвинені країни. Наприклад, Сполучені Штати визначають 8 категорій (чи пріоритетних груп) ветеранів.

Належкою до них в США визначається тим, якою є військова звитяга ветерана; чи отримав він внаслідок участі у бойових діях інвалідність (і якщо так – наскільки серйозну); яким є рівень доходу ветерана та чи має він медичне страхування. І визначає, що найпершим пріоритетом для урядів США є підтримка тих ветеранів, які отримали інвалідність під час несення служби.

Уряди Австралії та Канади також мають матрицю допомоги для ветеранів, залежно від того, чи мають вони інвалідність, персональної життєвої ситуації, сімейного стану, рівня доходу тощо.

Цей підхід дозволяє пріоритизувати дії держави у підтримці ветеранів і допомагати тим, кому це потрібно, тоді, коли це потрібно, і в спосіб, який потрібен конкретному ветерану.

Звичайно, ідеальний законопроект не існує. У рамках парламентських процедур текст законопроекту до другого читання потрібно доопрацювати з широким колом експертів, з громадськістю, Генеральним штабом, Міноборони, профільними органами влади тощо.

Але нам, наразі, необхідно змінити саму філософію ветеранської політики. Більше не відкладаючи це на «потім».

Держава та суспільство мають продемонструвати повагу і подяку ветеранам за їхній внесок у майбутню перемогу над ворогом.

Галина ТРЕТЬЯКОВА,
народний депутат України,
голова Комітету з питань соціалістики та захисту прав ветеранів.

Від редакції. Свої коментарі й пропозиції щодо нового законопроекту про ветеранську політику можна надсилати на нашу електронну адресу: USVA2007@ukr.net.

кими урядовими нагородами було відзначено 183 тис. осіб, звання Героя Радянського Союзу отримали 95 осіб (двоє з них стали двічі Героями Радянського Союзу).

Ветерани Другої світової війни, оцінюючи внесок партизанів і підпільників у визволення України від фашистських загарбників, назвали партизанський рух «Партизанським фронтом» на додаток до чотирьох українських фронтів чинної армії.

30 жовтня 2001 року Президентом України було підписано Указ № 1020 «Про День партизанської слави», згідно з яким «з метою всенародного вшанування подвигу партизанів і підпільників у період Великої Вітчизняної війни 1941–1945 років, увічнення їхньої пам'яті» було встановлено День партизансь-

ЗАГАЛЬНА чисельність радянських партизанів і підпільників на території Української РСР у 1941–1944 роках оцінювалася на рівні 220 тис. осіб у складі 53 партизанських з'єднань, 2145 партизанських загонів і 1807 партизанських груп. У кількісному відношенні серед українських радянських партизанів переважали українці, разом із ними у партизанських загонах боролися росіяни, білоруси і представники 38 інших національностей СРСР, а також інтернаціоналісти – громадяни європейських держав: 2 тис. поляків, 400 чехів і словаків, 71 югослав, 4 угорців, 28 німців і 18 французів.

Радянські партизани, які діяли на території УРСР, зробили вагомий внесок у розгром супротивника:

- 1941 року вони підірвали й спалили 23 залізничні мости; організували аварію 23 ешелонів; підірвали й розібрали 2 км залізничної колії;

- в 1942 році вони зробили 232 підриви та аварії ешелонів; зруйнували 103 залізничні мости і 113 мостів на шосейних і ґрунтових дорогах; підірвали та розібрали 13,5 км залізничної колії;

- 1943 року вони здійснили 3688 підривів і катастроф ешелонів і 38 катастроф бронепоездів; зруйнували 389 залізничних мостів і 1087 мостів на шосейних і ґрунтових дорогах; розгромили 292 гарнізони; знищили 506 складів; підірвали й розібрали 103,6 км залізничної колії;

- в 1944 році вони зробили 1015 підривів і катастроф ешелонів і 22 катастрофи бронепоездів; зруйнували 99 залізничних мостів; підірвали й розібрали 100 км залізничної колії.

За даними Центрального штабу партизанського руху, загалом у період з початку війни до 1 вересня 1944 року радянські партизани, які діяли на території УРСР:

- розгромили 56 штабів, 411 гарнізонів, опорних пунктів і поліцейських дільниць;

- зруйнували і знищили 607 залізничних мостів, 1599 мостів на автомобільних дорогах, 31 поромів і понтонів, 44 залізничні станції, 248 радіостанцій та вузлів зв'язку, 59 електростанцій, 94 нафтовишки, 42 водокачки, 915 складів, 1990 км ліній зв'язку, 309 км залізничного полотна, 66087 тонн пального, 102 міномети, 264 станкових і ручних кулеметів, 1799 гвинтівок та автоматів;

- потопили 22 пароплави, 54 баржі та 29 катерів;
- захопили 4 прапори військових

ПАРТИЗАНСЬКИЙ ФРОНТ УКРАЇНИ

Українські партизани Другої світової.

частин супротивника, 13 одиниць бронетехніки, 190 гармат, 67 протитанкових рушниць, 506 мінометів і гранатометів, 3217 станкових і ручних кулеметів, 5971 автоматів, 60355 гвинтівок, 2903 пістолета, 63303 артилерійських снарядів і мінометних мін, 12,2 млн патронів, 27245 ручних гранат, 28 тонн вибухівки, 12,2 тонн пального, 172 склади, 987 автомашин, 43 трактори, 5 паровозів, 210 вагонів і платформ, 30361 коней, 5314 возів, 1467 седел, 86 радіоприймачів, 1541 телефонних апаратів, 57 біноклів, обмундирування та значну кількість іншого військового майна і трофеїв.

За участь в антифашистській боротьбі у підпіллі та партизанських загонах на території УРСР радянсь-

Сучасні українські партизани не дають спокою окупантам.

Світова воєнна історія показала, що на всіх окупованих загарбниками територіях завжди діяли сили опору. Не стала винятком із цього правила Україна і в роки Другої світової війни у жорсткій боротьбі з німецькими, румунськими, угорськими та іншими окупантами, і сьогодні, у запеклій відсічі російському агресорові.

Герой України Володимир Жемчугов.

кої слави. З 2002 року цей день щорічно відзначається на державному рівні 22 вересня.

Історія нічого не навчила сучасних агресорів. Під час вторгнення, починаючи з 2014 року, росія окупувала значну частину території України. Мирне населення цих територій виходило на протести, які жорстко придушувалися російською армією, а місцеві активісти і журналісти зазнавали репресій. Але з початком повномасштабного вторгнення росії на окупованих територіях почав діяти організований збройний партизанський рух, який підтримують Збройні Сили України.

Українські партизанські сили по-

чали діяти ще 2014 року і були активними в анексованому Криму та на невідконтрольних Україні територіях Донецької і Луганської областей. Героєм України став один із партизанів Володимир Жемчугов – житель Донбасу. З 2014 року він організував кілька десятків диверсійних операцій із підриву залізниць, якими в ОРДЛО йшла військова техніка сепаратистів.

До літа 2021 року партизани офіційно стали частиною Сил оборони України і навчалися спецназом України. По всій країні було побудовано мережу секретних сховищ зброї, безпечних притулків і помічників, а на сайті, створеному силами спецоперацій, публікуються поради для організації таємного опору, підготовки засідок і проходження через арешт.

На сайті та в газеті «Третій тост» Української Спілки ветеранів Афганістану (воїнів-інтернаціоналістів) було опубліковано матеріали та інструкції, пов'язані з діями партизанів в Афганістані в 1979–1989 рр.

Активність партизанів почала ще ширше розповсюджуватись при значному збільшенні підтримки українським спецназом, силами спецоперацій та ГУР. Центрами активності партизанів стали окуповані південні міста України, особливо вони активні в районі Мелітополя.

Цілями українських партизанів стали колаборанти, які пішли на співпрацю з російськими військами та окупаційними адміністраціями, і російські війська. Вони здійснюють диверсійну та розвідувальну діяльність, атакують окупантів і колаборантів, поширюють листівки з погрозами.

Місцеве населення підпалює будинки колаборантів, нападає на військовослужбовців, викрадає й виводить з ладу російську військову техніку.

За даними американського Інституту вивчення війни, масова діяльність українських партизанів не дозволяє росії втілити у життя всі плани про приєднання захоплених південних територій. За даними радіоперехоплень та оцінками посадових осіб, партизани демотивують окупантів і вселяють у них страх.

Поки що не настав час підбивати остаточні підсумки подвигам партизанів, називати імена героїв.

Партизани, як частина Сил оборони України, своїми активними діями наближають звільнення Вітчизни від підступних загарбників, зміцнюють віру українців у нашу спільну Перемогу.

Кабінет Міністрів України удосконалив Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для функціонування Українського ветеранського фонду при Мінветеранів.

РОЗШИРЕНО КАТЕГОРІЮ УЧАСНИКІВ

ЗОКРЕМА, розширено категорію отримувачів фінансової підтримки від УВФ – відтепер взяти участь у конкурсних програмах крім ветеранів війни та членів родин загиблих Захисників і Захисниць зможе другий з подружжя ветерана – дружина або чоловік ветерана, які зареєстровані відповідно до вимог законодавства як фізичні особи – підприємці, у разі, якщо проект спрямований на реінтеграцію ветеранів до активного суспільного життя, забезпечення збереження і відновлення фізичного та психічного здоров'я.

Крім цього, ухвалений акт до одного року зменшив строк реєстрації юридичних осіб і громадських об'єднань зі статусом юридичної особи, засновниками яких є члени сімей загиблих Захисників і Захисниць. Це суттєво збільшить коло заявників на фінансування від УВФ, здатних реалізовувати проекти щодо захисту прав і свобод ветеранів і членів їхніх сімей. Адже вони як ніхто об'єктивно оцінюють потреби цієї категорії громадян.

«Дякую уряду за ухвалення цих важливих змін. Вони дозволять збільшити коло осіб, які матимуть право брати участь у конкурсах Українського ветеранського фонду на отримання фінансування для реалізації проектів, що спрямовані на реінтеграцію наших Захисників та їхніх рідних, підтримку ветеранського підприємництва, сприяння у працевлаштуванні», – зазначила міністр у справах ветеранів України Юлія Лапунтіна.

ГІДНО УВІЧНИТИ ПАМ'ЯТЬ ПРО ЗАХИСНИКІВ

ДО СКЛАДУ робочої групи Дувійшли представники Міністерства у справах ветеранів України, Державної установи «Національне військово-меморіальне кладовище», профільних департаментів Київської ОВА, Головного управління ДСНС України у Київській області, Служби відновлення та розвитку інфраструктури у Київській області, Фастівської РВА, а також Гатненської, Глевахівської та Феодосіївської громад Київщини.

Він нагадав, що у серпні уряд прийняв постанову про реалізацію експериментального проекту щодо проектування НВМК на території Гатненської територіальної громади.

Місце розташування було обра-

Створення Національного військового меморіального кладовища введено в дію до реалізації у практичній площині. Днями при Київській обласній військовій адміністрації створено робочу групу з питань проектування НВМК у межах території Гатненської ОТГ Фастівського району Київської області.

но за такими критеріями: загальна площа земельної ділянки має бути більш ніж 100 гектарів з урахуванням санітарних норм і можливість будівництва меморіального комплексу; зручна локація з наявним громадським транспортом; можливість проведення офіційних церемоніальних заходів. І найголовніше – земельна ділянка не повинна мати юридичних перепон, які здатні зупинити будівництво НВМК.

«Враховуючи все це, найбільше відповідає ділянку у Гатненській ОТГ. Вона вздовж автомобільної дороги М05 Київ – Одеса, перебуває у державній власності та має загальну площу понад 200 гектарів», – зазначив Олександр Порхун.

Будівництво НВМК відбуватиметься в кілька етапів, щоб першу

чергу ввести в експлуатацію вже до кінця 2023 року. У першій черзі заплановано побудувати сектор традиційних поховань, колумбарій, площу, де буде відбуватися прощання з полеглими Воїнами, і необхідні споруди для церемоніалу. Це дасть можливість одразу розпочати поховання українських Героїв.

«Національне військово-меморіальне кладовище створюється вперше в історії нашої держави. Тому розраховуємо на плідну співпрацю всіх дотичних відомств. Маємо гідно увічнити пам'ять про наших Захисників і Захисниць, які віддали найдорожче – своє життя – за свободу і незалежність України», – наголосив перший заступник міністра у справах ветеранів України.

Соціальний захист

Через широкомасштабну війну, розв'язану росією проти України, чимало наших цивільних громадян були змушені взяти до рук зброю, аби захистити Вітчизну від агресора. Багато хто вже більш як півтора року служить у лавах Сил оборони. Нині у багатьох захисників і захисниць виникають питання щодо того, який період їхньої службової біографії враховуватиметься у нарахуванні майбутньої пенсії.

– Лілія Миколаївна, якими нормативними документами нині регламентується порядок нарахування пенсії військовослужбовцям, зокрема призваними до лав Сил оборони за мобілізацією?

– Умови призначення пенсії військовослужбовцям визначено Законами України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» та «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування».

– Чи додається вислуга років у період військової служби під час воєнного стану до вже наявної вислуги? Якщо так, то коли можна перерахувати пенсію за вислугу років?

– Відповідно до статті 2 Закону пенсіонерам з-поміж військовослужбовців та осіб, які отримують пенсію за цим Законом, у разі призову їх на військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період, військову службу за призовом осіб з-поміж резервістів в особливий період або прийняття на військову службу за контрактом, зокрема шляхом укладення нового контракту на проходження військової служби, до Збройних Сил України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, органів і підрозділів цивільного захисту під час дії особливого періоду на строк до його закінчення або до дня фактичного звільнення виплата пенсії не припиняється. Після звільнення зі служби цих осіб виплата їм пенсії здійснюється з урахуванням додаткової вислуги років від часу призову їх на військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період, військову службу за призовом осіб з-поміж резервістів в особливий період або повторного прийняття їх на службу за контрактом, зокрема шляхом укладення нового контракту на проходження військової служби, до дня фактичного звільнення.

Якщо новий розмір пенсії цих осіб буде меншим за розмір, який вони отримували до призову або повторного прийняття їх на службу, виплата їм пенсії здійснюється у розмірі, який вони отримували до призову або прийняття на службу в особливий період.

Відповідно до статті 12 Закону зберігається право на пенсію за вислугу років для осіб, які були звільнені зі служби до набрання чинності Законом України від 8 липня 2011 року № 3668-VI «Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи» та мають вислугу 20 років, у разі їх призову на військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період або військову службу за призовом осіб з-поміж резервістів в особливий період і подальшим їх фактичним звільненням з такої служби або прийняття на військову службу за контрактом у разі виникнення кризової ситуації, що загрожуює національній безпеці України, оголошення рішення про прове-

дення мобілізації та (або) введення воєнного стану на строк до закінчення особливого періоду або до оголошення рішення про демобілізацію.

Для перегляду розмірів пенсій органам Пенсійного фонду України уповноваженими органами мають бути надані, зокрема, грошовий атестат, довідка про додаткові види грошового забезпечення та розрахунок вислуги років.

При цьому, право на пенсію зазначених осіб не перевизначається.

Грошове забезпечення визначається відповідно до статті 43 Закону та пункту 7 Порядку, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17.07.1992 № 393, з урахуванням середнього розміру щомісячних додаткових видів грошового забезпечення та премії за 24 календарні місяці служби підряд перед звільненням.

У разі, якщо новий розмір пенсії буде нижчим за розмір, який особа

ригаються в уповноважених структурних підрозділах, які визначені в кожному міністерстві та іншому органі.

У поданнях для призначення пенсії, що складають уповноважені структурні підрозділи міністерств та інших органів, вказується загальна (тобто разом з пільговою) вислуга років осіб, які звільнені зі служби.

– Чи є законодавче обмеження з максимального розміру пенсії для військовослужбовців?

– Статтею 43 Закону № 2262 (в редакції Закону № 3668-VI від 08.07.2011 зі змінами, внесеними згідно із Законом № 911-VIII від 24.12.2015) було визначено, що максимальний розмір пенсії (з урахуванням надбавок, підвищень, додаткової пенсії, цільової грошової допомоги, пенсії за особливі заслуги перед Україною, індексації та інших доплат до пенсії, встановлених законодавством, крім доплати до надбавок окремим категоріям осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною) не може перевищувати десяти прожиткових мінімумів, установлених для осіб, які втратили працездатність.

Тимчасово, у період з 1 січня 2016 року по 31 грудня 2016 року, максимальний розмір пенсії (з урахуванням надбавок, підвищень, додаткової пенсії, цільової грошової допо-

перед Україною, індексації та інших доплат до пенсії, встановлених законодавством, крім доплати до надбавок окремим категоріям осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною) не міг перевищувати 10740 гривень.

Отже, починаючи з 01.01.2018, є чинною редакція статті 43 Закону № 2262 (в редакції Закону № 3668-VI від 08.07.2011), якою передбачено, що максимальний розмір пенсії (з урахуванням надбавок, підвищень, додаткової пенсії, цільової грошової допомоги, пенсії за особливі заслуги перед Україною, індексації та інших доплат до пенсії, встановлених законодавством, крім доплати до надбавок окремим категоріям осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною) не може перевищувати десяти прожиткових мінімумів, установлених для осіб, які втратили працездатність.

У разі збільшення розміру прожиткового мінімуму, визначеного для осіб, які втратили працездатність, територіальний орган Пенсійного фонду України здійснює перерахунок пенсії з дати, з якої встановлено новий розмір прожиткового мінімуму.

– Як обчислюють пенсії з інвалідності, що настала внаслідок участі у бойових діях?

– Пенсія з інвалідності особам,

або внаслідок захворювання, пов'язаного з перебуванням на фронті, у партизанських загонах і з'єднаннях та підпільних організаціях і групах, визнаних такими законодавством України, ліквідацією наслідків Чорнобильської катастрофи чи участю у бойових діях у мирний час, а саме батькам (одному з батьків), дружині (чоловікові), іншому непрацездатному члену сім'ї загиблого (померлого) годувальника, якщо право на пенсію має один непрацездатний член сім'ї, – у розмірі 70 процентів грошового забезпечення (заробітної плати) загиблого (померлого) годувальника на кожного непрацездатного члена сім'ї; якщо право на пенсію мають два і більше непрацездатних членів сім'ї (крім батьків, дружини (чоловіка) – у розмірі 50 процентів грошового забезпечення (заробітної плати) загиблого (померлого) годувальника на кожного непрацездатного члена сім'ї. У таких самих розмірах, незалежно від причини смерті годувальника, обчислюються пенсії членам сімей померлих осіб з інвалідністю внаслідок війни та членам сімей, до складу яких входять діти, які втратили обох батьків;

б) сім'ям військовослужбовців, осіб, які мають право на пенсію за цим Законом, які померли внаслідок каліцтва, одержаного в результаті

ПЕНСІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІЙСЬКОВИХ Особливості та новації

Пояснення щодо правил і нюансів обчислення пенсій військовослужбовців Інформаційному агентству АрміяІnform надала начальник відділу обслуговування військовослужбовців та деяких інших категорій громадян Головного управління Пенсійного фонду України в місті Києві Лілія СТЕШЕНКО.

отримувала до повторного прийняття її на службу, пенсію слід виплачувати в розмірі, який вона отримувала до мобілізації.

– Як рахується під час воєнного стану період проходження служби в Збройних Силах України під час виконання завдань у районі бойових дій (місяць за три)?

– Пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб здійснюється відповідно до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» (далі – Закон), яким визначені умови, норми і порядок пенсійного забезпечення військовослужбовців.

Слід зазначити, що відповідно до статті 10 Закону органи Пенсійного фонду України, зокрема Головне управління Пенсійного фонду України в м. Києві, з 01.01.2007 виконують функції тільки з призначення, перерахунку та виплати пенсій.

Розрахунок вислуги років і трудового стажу на день звільнення зі служби здійснюють відповідні міністерства та інші центральні органи виконавчої влади за матеріалами особових справ осіб, які проходили службу. Особові справи цих осіб збе-

моги, пенсії за особливі заслуги перед Україною, індексації та інших доплат до пенсії, встановлених законодавством, крім доплати до надбавок окремим категоріям осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною) не міг перевищувати 10740 гривень.

Рішенням Конституційного Суду України від 20.12.2016 № 7-рп/2016 визнано неконституційними положення частини сьомої статті 43 Закону № 2262, згідно з якими максимальний розмір пенсії (з урахуванням надбавок, підвищень, додаткової пенсії, цільової грошової допомоги, пенсії за особливі заслуги перед Україною, індексації та інших доплат до пенсії, встановлених законодавством, крім доплати до надбавок окремим категоріям осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною) у період з 1 січня 2016 року по 31 грудня 2016 року не може перевищувати 10740 гривень.

Відповідно до ст. 43 Закону № 2262 (зі змінами, внесеними згідно із Законом № 1774-VIII від 06.12.2016) тимчасово, у період з 1 січня 2017 року по 31 грудня 2017 року максимальний розмір пенсії (з урахуванням надбавок, підвищень, додаткової пенсії, цільової грошової допомоги, пенсії за особливі заслуги

звільненням з військової служби, згідно із Законом України від 09.04.1992 №-XII «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» призначається у разі настання інвалідності:

– в період проходження служби;

– або не пізніше ніж три місяці після звільнення зі служби;

– або пізніше тримісячного терміну після звільнення зі служби, але внаслідок захворювання, які виникли в період проходження військової служби.

Розмір пенсії залежить від причини інвалідності. Особам з інвалідністю війни пенсія призначається у розмірах:

1 група – 100% від суми грошового забезпечення;

2 група – 80% від суми грошового забезпечення;

3 група – 60% від суми грошового забезпечення.

Іншим особам з інвалідністю пенсія призначається у розмірах:

1 група – 70% від суми грошового забезпечення;

2 група – 60% від суми грошового забезпечення;

3 група – 40% від суми грошового забезпечення.

– Хто має право на отримання пенсії в разі втрати годувальника? У яких розмірах вона нараховується?

– Пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, а також членів їхніх сімей врегульовано Законом України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб».

За нормами цього Закону непрацездатні члени сім'ї військовослужбовців, який загинув у період проходження служби, мають право на пенсію в разі втрати годувальника.

Відповідно до ст. 36 Закону пенсії в разі втрати годувальника призначаються в таких розмірах:

а) членам сімей військовослужбовців, осіб, звільнених з військової служби, інших осіб, які мають право на пенсію за цим Законом, які загинули (померли) внаслідок поранення, контузії або каліцтва, одержаних при захисті Батьківщини, ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи або виконанні інших обов'язків військової служби (служ-

нешасного випадку, не пов'язаного з виконанням обов'язків військової служби (службових обов'язків), або внаслідок захворювання, пов'язаного з проходженням служби, – 30 процентів заробітку годувальника на кожного непрацездатного члена сім'ї.

– Чи враховується стаж військової служби у загальний трудовий стаж мобілізованих військовослужбовців? Чи враховується пільгова вислуга років в умовах воєнного стану для обчислення загального стажу призваних по мобілізації цивільних осіб, котрі зараз воюють у складі Сил оборони України?

– Відповідно до пункту 1 статті 24 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» страховий стаж – період (строк), протягом якого особа підлягає загальнообов'язковому державному пенсійному страхуванню та за який щомісяця сплачені страхові внески в сумі не меншій, ніж мінімальний страховий внесок.

Страховий стаж обчислюється територіальними органами Пенсійного фонду відповідно до вимог цього Закону за даними, що містяться в системі персоналізованого обліку, а за періоди до впровадження системи персоналізованого обліку – на підставі документів та в порядку, визначеному законодавством, що діяло до набрання чинності цим Законом.

Інформація про застраховану особу, яка підлягає загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню відповідно до законодавства, міститься в реєстрі застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування (далі – Реєстр застрахованих осіб).

Джерелом формування Реєстру застрахованих осіб є відомості, що надходять від платників. Відомості про заробітну плату (дохід, грошове забезпечення, допомогу, компенсацію) застрахованих осіб, на яку нараховано і з якої сплачено внески, подаються роботодавцями, підприємствами, установами, організаціями, військовими частинами та органами, які виплачують грошове забезпечення, допомогу та компенсацію відповідно до законодавства.

Відомості до Реєстру застрахованих осіб, зміни та уточнення до них вносяться в автоматичному режимі на підставі: звітноста, що подається страховальниками до Пенсійного фонду України, відомостей центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах трудових відносин, соціального захисту населення, фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування, центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації актів цивільного стану, центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику з адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

ЯК ОТРИМАТИ ГРОШОВУ ДОПОМОГУ В РАЗІ ПОРАНЕННЯ ПІД ЧАС СЛУЖБИ

ВІДПОВІДНО до постанови Кабінету Міністрів України одноразова грошова допомога військовослужбовцям призначається і виплачується у таких випадках:

– у разі встановлення інвалідності внаслідок поранення (контузії, травми або каліцтва) при виконанні обов'язків військової служби;

– у разі встановлення інвалідності, яка настала внаслідок захворювання або нещасного випадку при проходженні військової служби.

У цих випадках розмір одноразової грошової допомоги в залежності від встановленої групи інвалідності становить:

– від 250 до 400-кратного прожиткового мінімуму – у разі виконання військового обов'язку;

– від 70 до 120-кратного прожиткового мінімуму – при проходженні військової служби.

Також одноразова грошова допомога призначається та виплачується у разі часткової втрати працездатності без встановлення інвалідності у випадках поранення (контузії, травми або каліцтва).

Залежно від ступеня втрати часткової працездатності розмір виплат становить:

– 70-кратний прожитковий мінімум, якщо втрата працездатності настала в період військової служби, але не пізніше ніж через три місяці після звільнення;

– 50-кратний прожитковий мінімум в період проходження строкової військової служби, але не пізніше ніж через три місяці після звільнення.

Прожитковий мінімум – це встановлена законом сума для працездатних осіб на 1 січня календарного року. На 1 січня 2023 року – 2684 грн.

Для призначення та виплати Міністерством оборони України одноразової грошової допомоги військовослужбовець повинен звернутися до районного ТЦК і СП за місцем свого про-

живання й надати такі документи:

1. Заяву встановленого зразку.

2. Згоду на обробку персональних даних.

3. Документ, що посвідчує особу, тобто паспорт громадянина України, а для осіб без громадянства та іноземців – документ, що посвідчує їхню особу.

4. Документ про присвоєння реєстраційного номера платника податків, крім осіб без громадянства або іноземців.

5. Витяг з наказу про виключення зі списків особового складу з військової частини.

6. Свідоцтво про хворобу або витяг з протоколу Центральної військово-лікарської комісії про причинний зв'язок.

7. Копію довідки МСЕК.

8. Довідку про обставини травми, поранення (контузії).

ПІЛЬГИ УЧАСНИКАМ БОЙОВИХ ДІЙ НА ОПЛАТУ «КОМУНАЛКИ»

У нашій країні стрімко збільшується кількість осіб, які набувають пільгових статусів, зокрема, учасника бойових дій, особи з інвалідністю внаслідок війни, а також члена сім'ї загиблих. Відтак, стає більш актуальною роз'яснювальна робота щодо реалізації права на пільги серед зацікавлених категорій громадян. Про алгоритм дій стосовно реалізації пільги на оплату житлово-комунальних послуг учасникам бойових дій ідеться у роз'ясненні юристки ГО «Юридична сотня» Ірини Дмитренко.

100%, 75%, 50% знижки на оплату «комуналки»: хто має право

Статтю 12 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» для учасників бойових дій, осіб з інвалідністю внаслідок війни, членів сімей загиблих захисників і захисниць передбачено пільги на оплату газу, електроенергії, опалення, квартирної плати та інших комунальних послуг. Право на знижку з оплати житлово-комунальних послуг мають учасники бойових дій у розмірі 75%, особи з інвалідністю внаслідок війни – 100%, члени сімей загиблих – 50%.

Хто вважається членом сім'ї особи, яка має право на пільгу

До членів сім'ї пільговика належать дружина (або, відповідно, чоловік), їхні неповнолітні діти, їхні неодружені повнолітні діти за умови, що вони є особами з інвалідністю з дитинства 1 та 2 групи, або особи з інвалідністю 1 групи. Це також особа, яка проживає з особою з інвалідністю внаслідок війни 1 групи, дглядає за цією особою, за умови, що особа з інвалідністю не перебуває у зареєстрованому шлюбі.

До членів сім'ї також належать непрацездатні батьки та особи, які перебувають під опікою або піклуванням особи, яка має право на пільгу і проживає разом з нею.

Активуємо пільгу з оплати ЖКП: крок за кроком

Право на отримання відповідних пільг настає лише після отримання посвідчення учасника бойових дій, особи з інвалідністю внаслідок війни або члена сім'ї загиблого.

У разі, якщо така особа має бажання скористатися правом на отримання пільги для оплати житлово-комунальних послуг, треба звертатися до Пенсійного фонду України із двома заявами. Перша – про внесення відомостей до Єдиного державного автоматизованого реєстру осіб, які мають право на пільги. Друга заява – про надання пільги на оплату житлово-комунальних послуг (придбання твердого палива, скрапленого газу).

При поданні заяви про внесення відомостей до Єдиного державного автоматизованого реєстру осіб, які мають право на пільги, також слід надавати паспорт громадянина України, документи, які підтверджують право на таку пільгу, а також обліковий номер реєстраційної картки платника податків.

Важливо знати! Без внесення відомостей до Єдиного державного автоматизованого реєстру осіб, які мають право на пільги, скористатися цими пільгами, фактично, неможливо.

Обидві заяви до Пенсійного фонду

подаються пільговиком особисто або ж в електронній формі через вебпортал електронних послуг Пенсійного фонду України.

Якщо у вас немає можливості звернутися саме таким способом, документи, разом із заявою, можна надіслати поштою.

Також з такими заявами і документами можна звернутися до уповноважених осіб виконавчих органів сільських, селищних чи міських рад відповідної територіальної громади або до військової адміністрації, або ж до Центру надання адміністративних

послуг. У такому разі формується електронна справа, яка в електронному вигляді пересилається до органу Пенсійного фонду протягом трьох робочих днів з дня її надходження.

Якщо людина має одночасно право на пільги за кількома законами, то інформація про цю особу, як пільговика, вноситься до реєстру за усіма наявними підставами. Але в такому разі особа має право обрати тільки одну пільгу, з якої буде отримувати знижку на комунальні послуги.

Важливо знати! В разі, якщо змінюються будь-які відомості в житловому стані чи щодо житла пільговика, така особа зобов'язана у 30-денний термін повідомити відповідний орган Пенсійного фонду, в якому отримує пільгу.

Знижка на тверде паливо: нюанси пільги

Якщо особа, яка має відповідний статус, проживає в будинку без центрального опалення, вона має право на знижку у придбання палива. Це може бути скраплений газ, дрова, вугілля, вугільні брикети, паливо пічне побутове, торф паливний кусковий, а також торф'яні брикети.

Ця пільга розповсюджується на всіх членів сім'ї, які проживають разом із особою, яка має право на пільги.

Пільговик може звернутися до органів соціального захисту населення або органів місцевого самоврядування за місцем своєї реєстрації чи фактичного проживання для отримання пільги на паливо один раз на рік.

Для цього слід надати: відповідну заяву, паспорт громадянина України, документ, який підтверджує право на пільгу, документ, який підтверджує присвоєння ідентифікаційного номера заявника, довідку від підприємства чи надавача послуг про те, що

житлове приміщення не забезпечене електро- тепло- або газопостачанням, а також довідку про зареєстрованих у житловому приміщенні осіб і, звісно ж, документи, які підтверджують родинний зв'язок із цими особами.

Важливо знати! Пільги на придбання твердого палива, скрапленого газу не будуть надаватися, якщо пільговик не перебуває на обліку в Єдиному державному автоматизованому реєстрі осіб, які мають право на пільги, або ж у разі, якщо для опалення будинку використовується природний газ або електрична енергія.

Пільгове паливо можна отримати в натуральному вигляді або компенсацію – готівкою для витрат на придбання певного виду палива.

На одне домогосподарство видається одна тонна твердого палива або один балон скрапленого газу на один календарний рік.

Місцеві органи влади, звісно, мають право встановлювати збільшені норми на придбання твердого або рідкого палива.

Як оформити пільгу дистанційно

Якщо у вас немає можливості самостійно оформити такі пільги, тобто ви не маєте можливості особисто звернутися до органів пенсійного фонду чи до ЦНАПу, чи до органів місцевого самоврядування, це можна зробити поштою, надіславши документи, або ж це може зробити член вашої сім'ї за довіреністю.

Причому, в такому разі не вимагається нотаріально завірена довіреність, вона може бути посвідчена командиром військової частини, в якій проходить службу пільговик, або ж керівник лікувального закладу, якщо пільговик перебуває на стаціонарному лікуванні.

Пільги грошима: як це працює

Виплата пільг на оплату житлово-комунальних послуг здійснюється тільки шляхом перерахування коштів Пенсійним фондом України.

Якщо отримувач пільги є пенсіонером, то кошти перераховуються на його рахунок, на який він отримує пенсію. Якщо особа, яка має право на таку пільгу, не є пенсіонером, тобто в Пенсійного фонду відсутня інформація про відкриті в банку рахунки, тоді Пенсійний фонд самостійно відкриває рахунок для зарахування коштів для пільговика в АТ «Ощадбанк». Про відкриття такого рахунку орган Пенсійного фонду інформує пільговика.

У разі, якщо особа, яка отримує таку пільгу, бажає отримувати її в іншому банку або ж через відділення поштового зв'язку «Укрпошта», слід звернутися з відповідною заявою до органу Пенсійного фонду. Це можна зробити знову ж таки особисто, поштою або через вебпортал електронних послуг.

За рішенням органів місцевого самоврядування особам, які мають право на пільги на оплату житлово-комунальних послуг, можуть також надаватися інші пільги. Для того, щоб дізнатися повний перелік пільг саме у вашому регіоні, у вашому населеному пункті, варто звертатися саме до органів місцевого самоврядування.

Підготував Сергій ЛЕМЕХА.

НЕ ЗАБУВАЮТЬ ПОБРАТИМІВ

15 років тому в Теревовлі на Тернопільщині було встановлено пам'ятник «Мужнім синам Теревовлянщини, полеглим в Афганістані».

3 НАГОДИ цієї дати голова місцевої організації Богдан Гумницький та члени Теревовлянського відділення Української Спілки ветеранів Афганістану разом з громадськістю зібралися біля меморіального знаку, щоб вшанувати пам'ять шести полеглих бойових побратимів і 22 ветеранів-«афганців», які померли вже у мирний час внаслідок поранень і захворювань. Спільною молитвою, запаленням лампадок і покладанням живих квітів присутні віддали шану воїнам, які загинули та померли.

Керівництво територіальної

громади відзначило активну роботу ветеранів-«афганців» Теревовлянщини з військово-патріотичного виховання молоді краю та їх волонтерську допомогу Збройним Силам України.

«Афганці» обговорили питання вдосконалення роботи організації щодо виконання статутних завдань, соціального захисту ветеранів і покрощення волонтерської роботи.

Василь КОГУТ, перший заступник голови Тернопільської обласної організації УСВА.

НАЗАВЖДИ МОЛОДИЙ

В Орлинецькому клубі вшанували пам'ять односельчанина, воїна-інтернаціоналіста Сергія Зайчука.

НА ЗУСТРІЧ з молодим поколінням орлинчан і земляками полеглою «афганця» прибули представники Шепетівської СВА, учасники бойових дій в Афганістані Василь Лакей, Олександр Маковський, Петро Шидей і бойовий побратим Микола Леончук. Зустріч «Ти в нашій пам'яті залишився назавжди молодим» відбувся рідний брат Сергія – Анатолій.

Петро Шидей і Микола Леончук розповіли про службу в далекій країні, яка навіки з боєм і тривогою закарбувалася в їхніх серцях.

Багато років минуло з того часу, коли Сергій першим із воїнів, уродженців Шепетівщини, ступив на афганську землю. Розумний, людяний він швидко опанував військовою професією санінструктора. Служив відповідально, був вірним товаришем, побратимом.

Проте доля відміряла йому зовсім мало: 22 серпня 1980 року в горах Афганістану ворожа куля обірвала молоде життя. За муж-

ністю і героїзмом Сергій Зайчук помертено нагороджений медаллю «За відвагу». На героїчному прикладі земляка виросло не одне покоління орлинчан.

Учасники зустрічі відвідали могили воїнів С. Д. Зайчука і В. З. Василюшиного. Продовжили вшанування короткою концертною програмою.

Представники Шепетівської СВА нагородили школярів сіл Орлинець і Рожичної – призерів і переможців спортивних змагань з плавання та легкої атлетики, які проводились напередодні з нагоди вшанування пам'яті Сергія Зайчука. Учасники змагань отримали грамоти, сувеніри, шкільне приладдя та захоплюючі емоції від подарованих шахів, шашок, футбольного м'яча.

Учасники та глядачі поласували солодким подарунком від Шепетівської СВА – смачним морозивом.

Олена МЕЛЬНИК, завідувачка Орлинецького сільського клубу Грицівської ТГ.

Зверніть увагу!

ВОРОГ ОБМАНОМ ВИМАНЮЄ ДАНІ

росія використовує шахрайські сайти для збору особистих даних тисяч українських військових та їхніх родичів. Про це із посиланням на джерела в Пентагоні повідомило видання «Голос Америки».

НА ДУМКУ посадовців Міноборони США, зібрану інформацію росія може використовувати проти членів родин військових, які проживають на тимчасово окупованих територіях України.

Двоє посадовців Пентагону стверджують, що російські спецслужби створили щонайменше два фальшиві сайти, які видають себе за ресурси підтримки сімей полонених, зниклих безвісти або загиблих українських військових, і на це допомагають з їхнім пошуком.

Представник Координаційного штабу з питань поводження з військовополоненими в Україні Петро Яценко стверджує, що два сайти обманом займаються збором інформації. Однак ідеться про значно більше фальшивих ресурсів, які намагаються отримати персональні дані родичів військових. За словами Петра Яценка, рф використовує також Telegram-канали і групи у Facebook та Viber.

«Таких ресурсів насправді – десятки. Є більш успішні, є менш успішні. Вони експлуатують надзвичайно вразливий стан рідних і близьких військовослужбовців, які зникли безвісти чи потра-

пили до рук ворога. Вони також використовують те, що росія не надає Україні інформацію про полонених. Рідні сподіваються, що їхня близька людина не загинула, а перебуває у полоні, і на пропозицію подібних ресурсів передають персональні дані», – наголосив Петро Яценко.

На думку посадовців Міноборони США, рф використовує імена, номери телефонів та адреси українців, отримані через ці ресурси, щоб визначити, чи живе хтось із військових або членів їхніх родин на тимчасово окупованих росією територіях.

Петро Яценко додає, що російські спецслужби також використовують такі ресурси для виманювання інформації про українських військових, які потрапили у полон.

«Надаючи таку інформацію, люди можуть неспроможні погіршити становище своїх рідних, які перебувають у полоні. Українські військові при допитах можуть частину інформації приховувати, щоб не спровокувати побиття чи гірше ставлення, або захистити своїх побратимів. А родичі на прохання таких кана-

лів можуть видати інформацію про те, де, з ким воював військовослужбовець і так далі», – сказав Петро Яценко, додаючи, що розголошення даних може безпосередньо позначитися на обмінах військовополоненими. «Ми завжди кажемо, що обміни люблять тишу. Передавання такої інформації надзвичайно шкідливе», – наголосив представник Координаційного штабу.

Водночас не всі фальшиві ресурси належать російським спецслужбам, зазначає Петро Яценко. За даними з них стоять шахраї, які намагаються виманити гроші в людей у вразливому становищі.

Він закликає родичів військових не передавати жодної інформації неперевіреною особам і довіряти лише офіційним ресурсам. Офіційним ресурсом він назвав Об'єднаний центр СБУ з пошуку та звільнення полонених, а також Координаційний штаб з питань поводження з військовополоненими.

Із громадською прийнятною штабу в Києві можна зв'язатися за номером 0 800 300 529. Також у штабу є представництва у чотирьох областях України: Харківській, Миколаївській, Вінницькій та Львівській. Зв'язатися за додатковою інформацією можна також Telegram і Facebook, а дізнатися більше деталей – на веб-сайті штабу.

Підготував Віталій ЛИТВИН.

**(Продовження.
Початок у № 7-8 і наступних
номерах).**

● **Спільно з Комітетом у справах воїнів-інтернаціоналістів при Раді глав урядів держав-учасниць СНД було організовано зустріч колишнього військовополоненого Г. Цевми з його батьком у прикордонному районі Таджикистану.**

**ПЯНДЖ-92.
НАДІЯ ЗАЛИШИЛАСЯ
НА НАШОМУ БЕРЕЗІ**

У квітні 1992 року в Москві на нараді Координаційної ради Комітету у справах воїнів-інтернаціоналістів СНД, яку проводив Ашуров Р. С., обговорювалося питання про полонених і зниклих безвісти.

Ми виклали свою позицію, свій підхід до цих питань, наголосили, що в цей час реально досяжним результатом можуть бути зустрічі полонених зі своїми родичами, а при вирішенні питання про їхнє повернення на батьківщину має проявлятися належна коректність, витримка і терпіння.

Під час засідання Леонід Гнатюк Бірюков розповів про полонених, рідні яких живуть в Україні, у тому числі про В. Дубину, О. Левенця та Г. Цевму.

Леонід Гнатюк розповів, що з Г. Цевмою є можливість обмінятися листами. А якщо його рідні і він сам захочуть зустрітися, то можна буде спробувати вирішити це питання.

У Києві пропозиція про зустріч Цевми з рідними зустріла підтримку голови Комітету ветеранів війни в Афганістані С. Червонописького. Він побував на прийомі у Прем'єр-міністра України В. Фокіна, який ухвалив позитивне рішення щодо виділення мінімально необхідних коштів.

Через МЗС України ми зв'язалися з МЗС Таджикистану й заручилися запевненнями у підтримці наших зусиль у вирішенні питань щодо полонених.

Лист від Цевми до рідних прийшов на початку травня. Геннадій передавав привіт мамі, бабусі, татові та братику, писав, де він перебуває і кликав їх на зустріч.

Не знав, не відав він, що вже немає ні мами, ні бабусі. Не дочекалася свого сина мати і в березні 1992 року померла. А братик уже став батьком, головою молодшої родини.

Ми поговорили по телефону з усіма близькими родичами Цевми, зачитали їм листа Геннадія і сказали, що можемо передати йому відповідь і організувати зустріч. Батько Анатолій Ніканорович погодився, але просив не повідомляти Геннадія про смерть матері.

Без затримок з нашого боку листа родичів Г. Цевми було відправлено в далеку дорогу і передано адресату.

Але нові перешкоди виникли на шляху до зустрічі батька і сина. Спочатку ускладнилася політична обстановка в Таджикистані, а потім природа обрушила страшний селя на гірські долини і кишлаки.

Минули в очікуванні і травень, і червень.

Повідомлення про готовність усіх служб й етапів до зустрічі надійшло несподівано.

До активної участі у проведенні зустрічі залучили Донецьку обласну організацію. Саме там перебував голова Комітету С. Червонописький, який проводив керівництво організації. Він направив у від'їждження у Душанбе для супроводу батька Г. Цевми та участі у переговорах Ігоря Пекарева.

Анатолія Ніканоровича Цевму перевезли до Києва на добу раніше. Він дуже хвилювався і не уявляв усієї картини майбутньої зустрічі. У нього, мабуть, була причина нервувати це й з іншого приводу. Але ми роз'яснили йому нашу позицію, що на майбутній зустрічі він має поговорити з сином і з'ясувати, чи хоче той повертатися додому разом зі своєю новою родиною. А вже Геннадія там є дружина та діти. Він має зробити свій вибір виключно добровільно. Якщо ж Геннадій вирішить залишитися в Афганістані, то необхідно домовитися про те, як надалі він підтримуватиме стосунки з батьком.

Жодних претензій до нього ніхто в Україні не має.

Але нарешті все зійшлося в одному місці: і люди, і кошти. Ще раз уточнили стан справи в Москві та Душанбе, міцно потиснули один одному руки й побажали успіху.

Виліт літака з Києва затримався з ранку до пізнього вечора. Але у Душанбе наших посланців зустріли біля трапа літака.

У Таджикистані групу очолив Бірюков Л. Г. Місцеві соратники зробили все, що залежить від них, для успішного завершення справи.

Спочатку було організовано зв'язок по радіо, який дозволив сказати лише кілька фраз.

Але потім була й сама зустріч. До місця зустрічі довго їхали гірською дорогою. Групу зустріли прикордонники. Вони й провели всіх на берег бурхливого Пянджа – прикордонної річки.

На іншому березі вже чекали і готувалися до переправи моджахеди. Переpravлялися вони човнами групами по п'ять-шість людей. У першому човні прибула розвідка та охорона. Усі в традиційному національному одязі з автотатами Калашнікова. Вони пере-

Колишні військовополонені О. ЛЕВЕНЕЦЬ і Г. ЦЕВМА у наступні роки.

ДОВГИЙ ШЛЯХ З АФГАНСЬКОГО ПОЛОНУ І БЕЗВІСТІ

Микола БИСТРОВ.

коналися в тому, що жодних інших намірів, окрім запланованих, у тих, хто зустрічає, немає. Потім переpravилася група з командиром загону і лише у третьому човні привезли Геннадія Цевму. Він на силу подолав кручу берега і, ледве віддихавшись, потрапив в обійми рідного батька. Виглядав він болюсно, дуже хвилювався.

Спочатку розмову вели разом на галлявині, на яку виставили привезені з собою припаси для частування гостей. Коржиків та цукерки з чаєм на березі річки – все це більше нагадувало недільний дружній пікнік, якби не...

Бірюков: «Чи хочеш ти, Геннадію, повернутися додому, на батьківщину?»

Відповідь пролунала якось невпевнено: не всі розчули, а хто почув, не зрозумів.

Бірюков: «Геннадію, ніхто не змушує тебе повертатися. Ти сам маєш вибрати, але сказати про це всім. Ось тут присутні представники твоєї влади – моджахеди, представники твоєї батьківщини та твій батько. Скажи всім свою відповідь».

Цевма: «Так! Я хочу повернутися додому». І ці слова пролунали так, що ні в кого сумнівів не викликали.

Моджахеди та їхній командир сказали, що з їхнього боку немає жодних заперечень і чинити перешкоди до повернення Геннадія вони не будуть. Але, щоб не ускладнити долю інших невільників, необхідно повернутися назад і запросити дозволи кабульської влади.

Потім батькові та сину надали можливість поговорити віч-на-віч без свідків.

Геннадій розповів батькові, що життя складалося на чужині не легко. Довго не міг звикнути, але поступово втягувався і в життя, і в побут маленького кишлаку. Працював, заробляючи на їжу. Потім дозволили одружитися з бідною дівчиною-таджичкою. Народився син, але жив недовго, помер. Нині росте донька. Із дружиною говорив про можливий переїзд на Україну. Вона згодна. Чи відпустять його батькам, поки що не відомо. Про домівку думав постійно, особливо тихими темними ночами. Але плани втечі не будував, знав, що не дістанеться, не вистачить ні сил, ні вміння. А в пам'яті все залишилося так, як тоді, коли йшов до армії: братик Серьожа, який не зводив захоплених очей зі старшого брата, ласкава добра матуся,

дбайлива бабуся і строгий, часто напідпитку, батько. Що відбувається в країні, погано розуміє, це дуже складно.

Анатолій Ніканорович обійняв сина і так сидів, не випускаючи його. Худий-худий, кісточки одні. Обличчя заросло бородою, але це його дитина. «Чекають на тебе вдома всі, – нарешті сказав батько. – Ось тільки бабуся вже померла».

Тут Геннадій раптом весь затремтів, якось нервово затрявся і заплакав, уткнувшись у батькове плече. «Ні, не витримає він, якщо я скажу йому, що й мама не дочекалася його, – подумав батько. – Не буду йому говорити про це. Потім приїде та дізнається. Пощадити, поберегти його».

Півтори години, відведені для сімейної розмови, пролетіли, пронеслися швидше за воду бурхливого Пянджа.

З моджахедами домовилися, що і батько, і представник України затримуються в Таджикистані і за позитивного рішення Кабула їм тут же офіційно передадуть Г. Цевму із сім'єю.

Переpravилися гості через прикордонну річку, забрали нашого громадянина і залишили надію...

Чекати довелося довго. Замість запланованих двох-трьох днів пробули в Таджикистані десять. Дякую «афганській» організації в Душанбе – допомогли.

Скінчилося все, і гроші, і час, а головне – терпіння. А відповіді не було. І керівник ухвалив рішення повертатися.

У Бориспіль літак із Душанбе прибув, як годинник, за розкладом, а звідти Цевма А. Н. і Пекарев І. М. перелетіли до Донецька.

Леонід Гнатюк Бірюков, оцінюючи результати, сказав: «Ну, що, на жаль, не привезли хлопця додому, хоча щастя було так близько. Цим я засмучений і незадоволений. Але ті завдання, що ставили перед вільотом, виконали добре».

Батько Цевми кілька разів зривався в істеріку. Розм'як під час зустрічі. Але потім заспокоївся і довго вибачався. Зрозуміти його можна, але й ми не з металу.

● **Спільно з Комітетом у справах воїнів-інтернаціоналістів при Раді глав урядів держав-учасниць СНД було організовано зустріч колишнього військовополоненого Бистрова М. М. із сестрою Дісенко Ф. Д., які проживають у Луганській області. Зустріч проходила у Мазарі-Шаріф (Афганістан) з 29 листопада по 2 грудня 1992 р. Бистров М. М. надав матеріальну допомогу родичам і зголосився продовжити службу у моджахедів, а згодом побувати на батьківщині.**

**МАЗАРІ-ШАРІФ-92.
ЛИСТИ В. М. ДІСЕНКО ПРО
ЗУСТРІЧ З М. М. БИСТРОВИМ**

Здрастуйте, Валерію Івановичу!

Я не знаю, чи потрапить мій лист до Вас чи до когось іншого, це все одно. Найголовніше, це те, що я хочу Вам всім подякувати і низько

вклонитися Вам усім за те, що Ви повідомили мені про мого брата Бистрова Миколу і за те, що Ви такі люди, які займаються воїнами-інтернаціоналістами і безвісти зниклими. Дай Боже Вам сил і щоб Ви не забували всіх цих хлопців.

Якби Ви знали скільки сліз пролетіло та скільки днів прожито у невідомості й в очікуванні багатьма матерями! Таких сімей, як наша, дуже багато. Я бачилася з ними усіма на з'їзді матерів. Як це страшно та боляче! Дев'ять років я чекаю. А до цього скільки писала, їздила, стукала в серця байдужих, грубих людей з проханям тільки про одне, щоб нам повідомили, де наш Коля. А вже ми отримали повідомлення про те, що Коля зник безвісти лише 1989 року, через шість років, бо частина, де він служив, не повідомила військомату про те, що зник безвісти чи загинув. Вони просто забули. А військомат не міг видати нам паяречку, бо не було документів, на підставі яких вони мали дати нам повідомлення.

Ось і була в мене одна надія і віра на Бога, щоб він нам допоміг. І з цим я живу вже дев'ять років. Це дуже важко, боляче втрачати рідних тобі людей, а особливо так. Я дуже вдячна Вам за те, що Ви дали мені нову надію – надію на зустріч із моїм братом. Якщо це можливо, дуже прошу Вас, допоможіть мені. Я згодна їхати будь-куди.

**З повагою,
Дісенко Валя,
Луганська область,
листопад 1992 р.**

Здрастуйте, Сергію Васильовичу і Валерію Івановичу!

Я дуже вдячна Вам і всім, хто з Вами працював і допомагав організувати зустріч з братом. До поїздки я дуже багато переживала, думала, як це станеться, чи зможу поїхати, а найголовніше – чи я його впізнаю. Переживала за маму, бо вона не знала тоді, що я в Афганістані. Але вона по радіо почула, що пройшла наша зустріч.

Я не знаю, як все це висловити в словах, усе це в душі – біль, радість, переживання. З нами були дуже хороші люди – генконсул Михайлов, добра і хороша людина, Леонід Гнатюк Бірюков – це людина, яка була поряд весь час, допомагав нам. Я від щирого серця їм вдячна.

З одного із будинків назустріч нам вийшов чоловік. Він йшов повільно сходами, а навколо стояли моджахеди з автоматами. Але вони були незлі, в їхніх обличчях не було злості, на їхніх обличчях була посмішка і здивування. Вже потім один із них сказав, що дуже здивований, як сестра любить брата. Цей чоловік, який спускався сходами, був високим, так мені здалося. Востаннє, коли я бачила брата, він був менший за мене на зріст, ставав на пальчики і казав мені: «Няня, коли я вже буду вище за тебе», а тепер він був високий і не такий, якого я пам'ятала.

У мене заболіло серце, я подивилася на нього і в нас зустрілися погляди, побачила очі, які були заповнені сльозами. Мене якась сила штовхнула, підказала, що це він, я

кинулася до нього і закричала: «Братику мій рідний, Колячка!». Я міцно його притиснула до себе і чула, як тремтить його тіло, він тихо мені сказав: «Нянечка, не плач». Потім пам'ятаю одне: я весь час тримала його за руку і все дивилася і дивилася на нього. Я шукала в ньому щось дитяче, що пам'ятала, але зовні в ньому все змінилося.

Коли ми залишилися втроях, я, Коля та мій чоловік, він перше, що спитав, як там мама. Першу ніч ми з ним не спали, я йому все розповідала, він мене слухав і не міг часом висловити те, що хотів, бо забув російські слова і часто плував.

Наступного дня він почав згадувати і мені розповідати, що нам готувала мама, де ми жили і з цікавістю питати про друзів, учителів, часто притискався до мене і казав: «Нянечка моя». У дитинстві і вже коли був старшим, він завжди називав мене нянею, він пам'ятав усі дрібниці, навіть ті, які я вже почала забувати. І тоді я голосно сказала: «Колячка, але ж це ти, мій братику». Мій чоловік здивувався, каже: «Валю, ти що? Все не віриш, що це він?» Ви знаєте, а внутрішньо він залишився таким же добрим і справедливим.

Я боялася йому говорити про домівку, щоб він не переживав. Сказала: «Коля, як життя розпорядилося. Ти серед чужих, а це як твоя батьківщина». А він мені так відповів: «Нянечко, ти старша за мене, а кажеш, як маленька дівчинка, я росіянин і кров мов російська, і батьківщина в мене одна. Мені дуже шкода цей народ, бідних дітей і людей похилого віку, які гинуть ні за що, погано їдять. Я хочу їх бачити веселими, щоб вони мирно працювали, щоб діти бігали і були веселими, щоб вони мали мир. Мені дуже боляче дивитися на те, що вони переживають, а про домівку я завжди пам'ятаю».

Я більше не говорила з ним про це, бо зрозуміла його. Він знає, як ми живемо, що все змінилося після того, як він приїздив. І ще він сказав: «Я обов'язково повернуся, якщо все буде гаразд. І чому я не маю повертатися? Вини на мені немає, є лише погані люди».

На майбутнє про те, що буде, ми не загадували. Чи можна буде писати йому, чи їздити до нього, про це теж не говорили. Я сказала, якщо буде можливість, я передам йому листа через генконсула.

Коля показував поранення, як потрапив у полон розповідати не хотів, хоч я просила. Він розповів, що з тими, з ким перебував у полоні, вони домовилися про те, що коли комусь вдасться втекти, щоб обов'язково повідомили рідним. Він сам намагався тікати тричі, але були такі, хто заважав їх втечі. Він назвав кілька хлопців, про яких дещо знав. Багато чого переплуталося, він казав, що намагалися і своїм говорити не всі, звідки родом, як звати, прізвище інше називали, бо боялися, тому все там переплутано. Він пам'ятав обличчя деяких хлопців, але казав, що на фотографіях, які ми привезли із собою, їх нема.

Минуло два місяці, як ми повернулися після зустрічі, але я досі ще не можу відійти від неї, мені дуже важко. Ще раз дякую Вам за те, що Ви дали нам можливість побачитися з братом. Зараз там важка обстановка, я дуже переживаю, звинувачую себе за те, що не забрала його звідти. Я думала, коли побачу його, проситиму, благодію, щоб вони його відпустили додому, але це не так просто, як я думала.

**До побачення.
Валя Дісенко,
Луганська область.**

● **Отримано інформацію про те, що колишнього військовослужбовця Балабанова Віктора Олександровича, 1965 р. народження, смт Велика Багачка Полтавської області, було захоплено моджахедами 19 лютого 1985 року в провінції Німруз, Афганістан. Перебував він у формуванні польового командира Раїс Багхра в провінції Гільменд. У лютому 1991 року Балабанов В. О. загинув, коли машина, якою він керував, підірвалася на міні біля міста Лашкаргах. Він був похований за ісламським звичаєм неподалік того місця, де загинув. Точне місце розташування могили невідоме. Про отриману інформацію повідомлено родичам.**

(Далі буде).

ТІЛЬКИ за літні місяці 2023 року на підтримку прикордонників, котрі несли бойове чергування на Східному фронті, прихожанами храму придбано телевізор ціною понад 120 тисяч гривень, велику кількість ліків для індивідуальних аптек, турнікетів, лікарських засобів гігієни та захисту. А ще для бійців Південного фронту допомогли придбати автомобіль, передавши більше 80 тисяч гривень.

Також подвір'я Воскресенського Афганського храму стало своєрідним місцем зустрічей волонтерських маршрутів. Вже більш як пів року саме тут щотижнево отримують продуктову допомогу внутрішньо переміщені особи, саме тут акумулюється гуманітарна допомога з різних місць Київської області, від різних районних Спілок ветеранів Афганістану, і саме звідси відправляються вантажі для постраждалих населених пунктів сходу та півдня України.

Священники храму беруть активну участь в діяльності Фонду підтримки захисників України імені гетьмана П. Калнишевського. Цей фонд організував команду евакуаційних медичних автомобілів, на яких на волонтерських засадах несуть медичне бойове чергування священники Української Православної Церкви.

Своєю активною волонтерською діяльністю Воскресенський храм пам'яті загиблим та ветеранам Афганістану відомий не тільки в Україні, але й за кордоном. Свідченням цього є запрошення духовенства храму до участі в міжнародних форумах з підтримки України.

Зокрема, один з таких форумів відбувся в Польщі в середині вересня цього року. У ньому взяли участь представники різних релігій і конфесій країн Європи. Головними темами обговорення були теми психологічної стійкості й духовного здоров'я воєнного і поствоєнного суспільства.

Усіх почутих і обговорених ідей не передати. Представники країн Європи різних конфесій вболівають за нашу країну, за людей, обпалених війною, за

БЕРЕЖЕМО ХРИСТІЯНСЬКІ ТРАДИЦІЇ ТА ВІРУ

Воскресенський храм пам'яті загиблим та ветеранам Афганістану, що під стінами Святої Києво-Печерської Лаври, завжди був місцем молитви, місцем сили, місцем умиротворення та місцем зустрічей. З початку війни він ще став місцем волонтерської підтримки Сил оборони України, а з моменту широкомасштабного вторгнення російської федерації ці волонтерські ініціативи тільки підсилюються та окріпли.

дітей, які жахаються голосних звуків, за волонтерський рух взаємопідтримки.

Усі вболівають за те, щоб воєнне та повоєнне суспільство вміло користуватись словом, вміло використовувати діалог як головний інструмент порозуміння.

Дозволю собі популяризувати кілька почутих за ці дні ідей:

1. Не дозволяйте тіням минулого визначати порядок денний майбутнього. Майбутнє формується своєю відповідальністю в сучасності.

2. Навчіть себе того, що діалог

завжди передбачає взаємність, але не завжди має останнє категоричне твердження. Інколи сам процес діалогу стає основою вирішення найскладніших проблем.

3. Тимчасові емоційні звинувачення варто сприймати з усвідомленням, що за століття ми були в Литовській державі, в Польській державі, в Російській імперії, в Австрійській імперії, в німецькій державі, в радянському союзі, але ніколи не були ані литовцями, ані поляками, ані росіянами, ані австрійцями, ані німцями, ані светами.

За такою аналогією, за тисячолітню історію Православ'я ми перебували в юрисдикціях Константинопольської Церкви, Сербської Церкви, Російської Церкви, Польської Церкви, але не були ані греками, ані сербами, ані росіянами, ані поляками. Були і хочемо бути Христовими.

4. Життя довге й непередбачуване, тому не можна ставити узаємовиключне протиставлення поняття МИР І ПЕРЕМОГА. Бо не завжди перемога увінчується миром, і не завжди мир передбачає тотальну перемогу над супротивником.

5. Релігія, яка пріоритетним завданням ставить перед собою державобудівництво, не може народити людину Христову, бо Його Царство не від світу цього.

6. Новітня історія показала: Православна Церква без послідовної традиції аскетичності та захоплення до внутрішнього духовного подвигу через одне покоління стає «so sad» («сумною» – вдалий термін, наводжу дослівно). Захоплення релігійними діячами коментувати і проповідувати на суспільні, а не біблійні теми, підлаштовування текстів Святого Письма під політичну чи громадську кон'юнктуру не додало християнству ані авторитету, ані популярності.

7. Релігійним лідерам усіх християнських конфесій, обраним і поставленим берегти християнські традиції та віру, необхідно швидко й гучно виступати єдиним фронтом проти тих релігійних діячів, котрі Словом Божим виправдовують збройну агресію та завойовницькі дії. Релігійні лідери усіх традиційних вір і конфесій мають берегти людей від сучасних HOLYWARiP (ідеологів і проповідників загарбницьких війн, які вони іменують Священними).

Священним має бути життя, а не війна.

8. У гуманітарній та громадській діяльності релігійні організації мають бути партнерами, а не конкурентами.

Головним меседжем, озвученим настоятелем Воскресенського храму пам'яті загиблим та ветеранам Афганістану свящ. Сергієм Ющиком до міжнародних партнерів були слова: «Дорогі друзі, ми не втомлюємось боронити свою країну та цінності свободи, а ви не втомлюйтесь підтримувати нас в цій боротьбі за свободу».

Сергій ЮЩИК,
настоятель храму,
проректор Київської
духовної академії
і семінарії.

Творчість

ПІСНІ ДЛЯ НАШИХ ЗАХИСНИКІВ

За сприяння Української Співки ветеранів Афганістану творча група митців відвідала одну з військових частин і зустрілася з особовим складом.

РІЗНІ ЗАХИСНИКИ за віком, за фахом, за характером, за бойовим досвідом. Але всіх їх об'єднує безмежна любов до України. Всі люто ненавидять російських окупантів і готові боронити рідну землю та сім'ї до перемоги над загарбниками.

Багато воїнів у безперервних, жорстоких і кровопролитних боях протягом останніх півтора року. Суворі обличчя, пронизливі погляди, мозолісті руки – і відкрита, щира, українська душа. Короткі, виважені та по-військовому точні

речення при спілкуванні. Звичка, отримана на війні. Адже там немає часу «лити воду».

Перед початком виступів артистів «розігрів і підготував» воїнів талановитий багаторічний організатор волонтерських концертів, ветеран бойових дій в Афганістані Володимир Юрченко. Його підтримав ведучий концерту Богдан Трибой.

Завдячуючи майстерності, професіоналізму та чуйному ставленню до захисників, митцям вдалося подарувати майже дві

години вільного спілкування нашим воїнам.

Емоційний виступ відомої співачки, дипломатки міжнародних конкурсів Наталії Савченко сколихнув і запалив глядачів, спонукав їх приєднатися до виступів на імprovізованій сцені. Продовжили концертну програму Заслужена артистка України, солістка ансамблю Збройних Сил України Христина Охитва і Заслужена артистка України, солістка Національної філармонії та ансамблю Збройних Сил України Ярослава Руденко. Тендітні, з унікальними вокальними даними вони причарували своїм співом не тільки захисників, а й усе птаство навкруги!

Як завжди, завершував концертну програму відомий в Україні та далеко за її межами дипломант міжнародних конкурсів, композитор, виконавець, автор і аранжувальник близько 200 пісень, автор «Гімну Сухопутних військ» Юрій Васильківський.

Традиційно після концерту відбулось нагородження учасників спілкування та фотографування.

Усі отримали задоволення: митці – від можливості поділитися з воїнами своїми піснями, воїни – насолодою бачити й слухати відомих в Україні та за її межами виконавців. До нових зустрічей, захисники України! Легких вам буднів і Перемоги!

Євген ШВАБ.

Фото автора.

Виставка

БОЙОВИМ ДРУЗЬМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ

До 247-го Дня міста у Дніпровському Будинку Мистецтв відкрилася виставка «Побратими» Олександра Костенка – учасника бойових дій в Афганістані, військовослужбовця 128-ї бригади ТрО м. Дніпро, художника-карикуриста, живописця. Митець присвятив її своїм друзям – українським воїнам, які боронять рідну землю.

ЗВАЖАЮЧИ, що карикатура, в тому числі і політична, а згодом і живопис повністю занурили Олександра у світ мистецтва, на ветеранські активності у митця уже не вистачало часу.

Ми знайшли в мережі Інтернет кілька публікацій про Олександра. Ось, приміром, що писала про нього в газеті "Зоря" Ольга Дюжинських:

«Наш земляк, дніпропетровський художник, ветеран-«афганець» Олександр Костенко поділився думками про те, яку роль Афганістан відіграв у його житті, як змінив його світогляд і навіть визначив творчий шлях.

Саме там, у горах під Баграмом, він зрозумів, наскільки цінний кожен прожитий день.

— Коли на твоїх очах починають люди, то мимоволі починаєш замислюватися над сенсом життя, — каже Олександр. — Ти розумієш, що немає більшої цінності, ніж кожна хвилина, подарована тобі Всевишнім. Тому треба жити, творити, щоб залишити по собі щось, ні, не матеріальні блага, як зараз заведено, а щось більше, те, що й після твого

відходу даруватиме людям радість».

«Навіть там, в Афгані, з ним завжди був блокнот та олівець. Сьогодні, гортаючи вже поживклі, пошарпані сторінки старенького блокнота, можна по замальовках, зроблених у короткі хвилини відпочинку, побачити історію одного розвідвзводу Баграмського окремого розвідбатальйону, бійцем якого і був старший сержант

Олександр Костенко. Тут і обличчя товаришів, обпалені вітром, і караван машин, що рухається вздовж вузьких ущелин, і підбитий БТР, і «вертушка», що взяла на борт тяжко поранених, і багато іншого. Півтора роки життя в одному маленькому блокноті».

Сьогодні в Україні триває кровопролитна війна. І ветеран знову на війні!

На виставці Олександр презентував портрети тих мужніх захисників України, завдяки яким ми можемо працювати і творитись, займатися спортом і творчістю, збиратися на заходи і радіти зустрічам. В експозиції – живописні та графічні портрети сучасних побратимів художника.

Олександр став на захист рідної країни від ворога вже 28 лютого 2022 року, записавшись у ТрО м. Дніпра, і є командиром взводу. Під час відбиття ворожого штурму позицій наших захисників у районі Вугледару ворожа мінометна міна вцілила у бліндаж, де саме перебували наші воїни, Олександр зазнав поранення, наслідки якого лікує до цього часу. Зараз він проходить реабілітацію у медичних закладах міста. Але потяг до мистецтва не залишає митця.

На виставку та зустріч з Олександром Костенком прийшли побратими – ветерани двох воєн, друзі та знайомі, керівництво Дніпровської міськради, жителі та гості міста, а також люди, яких війна змусила кинути свою домівку й переїхати до нашого міста.

Голови ДООВА і ДМОВА УСВА Віктор Волошин та Юрій Виноградов побажали Олександрові здоров'я та якнайшвидшого одужання. Широко подякували за його натхненну творчу роботу і неординарну виставку.

Під час спілкування побратими домовилися про ще один цікавий проєкт – об'єднану виставку художників-ветеранів до 35-ї річниці виведення військ із Афганістану.

Віктор ВОЛОШИН, голова Дніпропетровської обласної організації УСВА.

ПЕРЕДПЛАТА

Побратиме, це наша з тобою газета!

Державне підприємство по розповсюдженню періодичних видань продовжує передплату на періодичні видання.

ПІДТРИМУЙТЕ ГАЗЕТУ ВОЇНІВ-ІНТЕРНАЦІОНАЛІСТІВ «ТРЕТІЙ ТОСТ» СВОЄЧАСНОЮ ПЕРЕДПЛАТОЮ.

ПРЕС-СЛУЖБА УСВА.

ЗВИЧАЙНИЙ РАШИЗМ

1 вересня, мирне містечко Середино-Буда Сумської області, російський обстріл. Знищено офіс ветеранів Афганістану і пошкоджено пам'ятник загиблим бойовим побратимам.

ТТ
ТРЕТІЙ ТОСТ

Свідоцтво про реєстрацію
КВ 839 від 18.07.1994 р.

Газета заснована у липні 1991 року

ЗАСНОВНИК: УКРАЇНЬСЬКА СПІЛКА ВЕТЕРАНІВ АФГАНІСТАНУ (ВОЇНІВ-ІНТЕРНАЦІОНАЛІСТІВ)

РЕДАКЦІЯ НЕ ЗАВЖДИ ПОДІЛЯЄ ПОЗИЦІЮ АВТОРІВ І НЕ МАЄ МОЖЛИВОСТІ ПОВЕРТАТИ РУКОПИСИ. ЛИСТУВАННЯ З ЧИТАЧАМИ – НА СТОРІНКАХ ГАЗЕТИ. ЗА ТОЧНІСТЬ І ДОСТОВІРНІСТЬ ВИКЛАДЕНИХ ФАКТІВ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ НЕСЕ АВТОР.

НАША АДРЕСА:

01054, М. КИЇВ, ВУЛ. ЯРОСЛАВІВ ВАЛ, 36Е.

ТЕЛ. 272-47-45, ФАКС 272-50-42.

E-MAIL: USVA2007@UKR.NET

САЙТ: WWW.USVA.ORG.UA

ГАЗЕТУ ВІДДРУКОВАНО У ДРУКАРНІ

ФОП КЛЮЧУК С. М., МІСТО ЧЕРНІВЦІ,

ВУЛ. ЗАВОДСЬКА, 37.

Тираж 2000. Зам. 896.

ІНДЕКС 30224.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ